

УДК 338.43:636

Березівський З.П., к.е.н., доцент, **Березівська О.Й.**, к.е.н., ст.викладач
Львівський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ У ГАЛУЗІ СКОТАРСТВА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Розглянуто питання механізму формування виробничих витрат у скотарстві аграрних підприємств на засадах приватної власності та колективних форм організації праці. Наведено структурні зміни у виробничих витратах цих категорій аграрних формувань.

Ключові слова: *реформування, приватна власність, виробничі витрати, виробничі ресурси, конкурентоспроможність.*

Вступ. Ефективність виробництва як співмірність результату (ефекту) і затрат залежить в першу чергу від системи еквівалентності обміну між сільським господарством і галузями, які його обслуговують. Збільшення виробничих витрат за рахунок підвищення вартості виробничих ресурсів новостворених сільськогосподарських підприємств на основі приватної власності на землю та колективних форм організації праці веде до неможливості відшкодування виручкою від реалізації понесених виробничих витрат. Тому, в ринкових умовах товаровиробник тривалий час не може виробляти свою продукцію в збиток. Тому відбувається скорочення товарного виробництва, що являється закономірною захисною реакцією сільськогосподарського товаровиробника на несприятливу економічну ситуацію. Вихід з цього положення базується на необхідності створення відповідного економічного механізму і перш за все хоча б елементарної еквівалентності обміну між сільським господарством та сферами, що його обслуговують. Звідси, подальше реформування аграрного сектора економіки необхідно проводити в напрямі формування таких аграрних оргструктур, які були б конкурентоспроможними в умовах товарно-грошових відносин [2,3]. Цей процес формування оргструктур на засадах приватної власності безпосередньо пов'язаний з виробничими витратами сільськогосподарських підприємств.

Матеріали і методи. Джерелами формування виробничих витрат у конкретному сільськогосподарському формуванні є виробничі ресурси, що використовуються у виробничому процесі: земля, робоча сила (трудіві), засоби виробництва (капітал) і підприємницька діяльність. За наявності відповідних принципів функціонування цих ресурсів формуються і відповідні виробничі витрати. Зокрема, функціонування такого ресурсу, як земля, формує такі витрати, як плата за землю (рента), орендна плата; функціонування трудових ресурсів формує такий вид витрат, як оплата праці (заробітна плата); капітал породжує такі витрати, як амортизація, відсоток на капітал і позику, вартість оборотних засобів, і, нарешті останній вид ресурсу і відповідна йому стаття

витрат – підприємницька діяльність і нормальний прибуток. Нормальний прибуток – це плата підприємцеві за його діяльність з приводу організації виробничої діяльності, прийняття управлінських рішень, які виступають частиною виробничих витрат [1].

Результати дослідження. Існування відповідних форм власності є основною формування відповідних організаційних структур в аграрному секторі. Будь-яка господарська система повинна мати складові частини – господарські формування. Сільськогосподарську продукцію виробляють різні господарські формування, які різняться формою власності на засоби виробництва та вироблену продукцію, розмірами, розміщенням, організацією виробництва і праці.

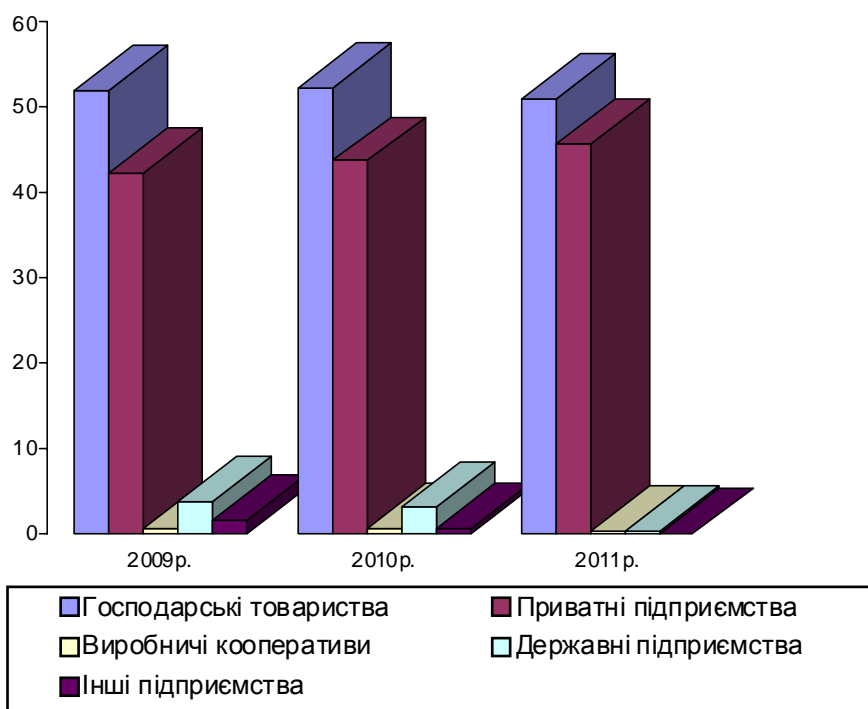


Рис. 1. Динаміка питомої маси чисельності виробників сільськогосподарської продукції у Львівській області, %

У 2012 році у Львівській області (рис.1) виробництвом сільськогосподарської продукції займалися 178 сільськогосподарських підприємства, в тому числі 5 державних та 173 недержавних, з них 101 господарське товариство, 70 приватних підприємств, включаючи фермерські господарства та 2 виробничих кооперативи [4, с.8].

Механізм формування виробничих витрат у різних господарських структурах має свої особливості. Ці особливості в першу чергу обумовлюються використовуваними технологіями виробництва і системами машин, що в кінцевому результаті залежить від розмірів підприємства. Новостворені організаційні структури, характеризуються низьким рівнем оновлення засобів виробництва (використовують здебільшого наявну техніку), незначним запровадженням наукомістких прогресивних технологій виробництва та інше. Все це певним чином характеризує фактичну структуру виробничих витрат в тваринництві [1, с.528].

Таблиця 1

Структура витрат на виробництво продукції тваринництва у сільськогосподарських підприємствах Львівської області, %

СТАТТІ ТА ЕЛЕМЕНТИ ВИТРАТ	2010р.	2011р.	2012р.
Витрати на оплату праці	5,8	5,0	4,6
Відрахування на соціальні потреби	2,0	1,7	1,6
Матеріальні витрати, які увійшли у собівартість продукції, в т.ч.:	87,0	87,1	86,5
корми	72,0	72,4	70,9
інша продукція сільського господарства	0,8	0,7	0,5
нафтопродукти	2,0	2,4	2,5
електроенергія	3,3	3,8	3,4
паливо	1,8	2,6	2,9
запчастини, ремонтні і будівельні матеріали	1,2	1,3	2,6
оплата послуг і робіт, що виконані сторонніми організаціями	5,9	3,9	3,7
Амортизація основних засобів	4,1	4,2	3,5
Інші витрати	1,1	2,0	3,8
Всього витрат	100,0	100,0	100,0

Проаналізувавши табл. 1, ми бачимо, що в структурі витрат питома маса витрат на оплату праці і відрахування на соціальні заходи в 2012р. складала 4,6% і 1,6% відповідно, матеріальні витрати – 86,5%, амортизація основних засобів – 3,5%, інші витрати – 3,8%. В структурі матеріальних витрат найбільше припадало на корми (70,9%), оплата послуг і робіт, що виконані сторонніми організаціями (3,7%), електроенергію (3,4%) та паливо (2,9%) [4].

Звідси, економічний механізм формування виробничих витрат у тваринництві реформованих сільськогосподарських підприємств базується на широкому використанні існуючих засобів виробництва, які практично морально застарілі і використали період їх зносу, тому ці господарства несуть великі витрати на ремонт технічних засобів, що впливає на рівень собівартості продукції, що в свою чергу зумовлює високу вартість кормів.

Висновки. В умовах реформування сільськогосподарських підприємств основними виробниками продукції тваринництва у Львівській області стали сільськогосподарські підприємства на засадах приватної власності та

колективних форм організації праці. Економічний механізм формування виробничих витрат в новостворених аграрних формуваннях визначається значно вищою капіталомісткістю, ніж у особистих господарствах, що і визначає рівень собівартості продукції та ефективність її виробництва.

Література

1. Березівський З.П. Формування виробничих витрат у скотарстві в контексті нових оргструктур на засадах приватної власності. Вісник Львівського державного аграрного університету: Економіка АПК.-2001.-№8.-С.525-529.

2. Саблук П.Т. Аграрна реформа: стан і напрями розвитку.-К.,2000.-18с.

3. Саблук П.Т. Нова економічна парадигма формування стратегії національної продовольчої безпеки України в ХХІ столітті.-К.,2001.-94с.

4. Сільське господарство Львівщини. Статистичний збірник. - Львів,2013.-172с.

5. Ціни, витрати, прибутки агровиробництва та структура продовольчих ринків / За ред. О.М.Шпичака.-К.:ІАЕ, 2000.-585с.

Summary

The issue of formation the mechanism of production costs in cattle-breeding on the bases of private ownership and collective forms of labour organization. The structural changes in production costs of these types of enterprises are shown.

Рецензент – д.е.н., професор Музика П.М.